

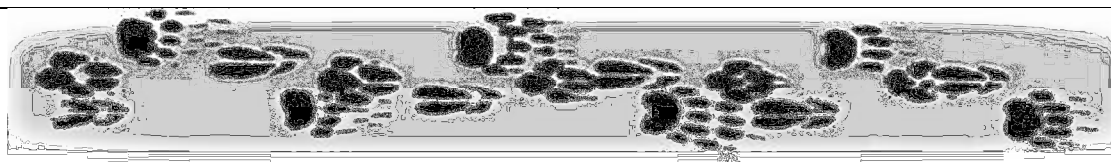
De Wissel

IVN afdeling Eijsden

Maart 2018

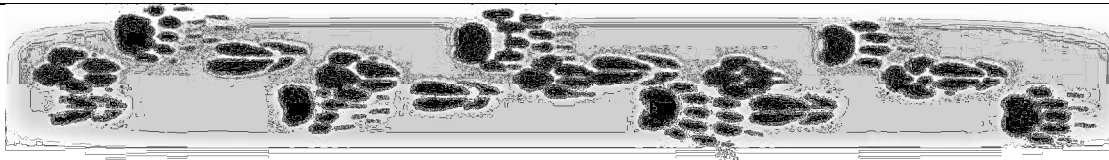
Jaargang 25 nummer 1

ivn natuur
educatie

INHOUD

<i>Inhoud</i>	2
<i>Van De Redactie</i>	3
<i>Van Het Bestuur</i>	3
Betaling contributie jaar 2018 (herinnering)	3
NLDoet zaterdag 10 maart	4
Algemene Ledenvergadering op dinsdag 10 april 2018	4
IVN Zomerweek 2018	5
Digitalisering (herinnering)	6
<i>Viskes vange (22)</i>	6
D'n Iel (De Paling)	6
De naam	7
Levenswijze en kenmerken	7
Delicatesse	8
<i>Bijzondere Waarnemingen</i>	8
<i>Agenda 2018</i>	12
Lezingen	12
Het "Wandelschema" & "Korte Tour"	12
Programmaoverzicht 2018 Vogelwerkgroep excursies & bijeenkomsten	12
Werkgroep Flora werkgroep (voorheen: Bloeiende Bermen)	13
Cursussen 2018	13
<i>Bijzondere Waarnemingen</i> vervolg van pagina: 12	14
Waarnemingen digitaal melden	17
Winter 2018. Narcissen in de sneeuw en schaatsen in maart	17
<i>Het stroomgebied van La Berwinne (2)</i>	21
<i>Het Bestuur</i>	24

VAN DE REDACTIE

Hebben jullie ook wel eens het idee dat zaken die af en toe eens gebeuren, permanent lijken te worden: een groene Kerst, winterweer eind februari/begin maart, een onderbezet verenigingsbestuur, enz. Is dat nu evolutie?

Enfin, we gaan van start met een nieuwe jaargang van De Wissel: de 25ste alweer! Is zo'n jubileum reden voor een feestje? Ik zal het bestuur eens vragen.

De Wissel heeft zich in ieder geval in die 25 jaar gestabiliseerd: vast formaat, vaste omvang, vaste kopijschrijvers met vaste rubrieken, agenda, enz. Zo ook weer in deze uitgave.

Niettemin bij dezen een oproep: heb je wat interessants te melden over natuur, landschap of omgeving: schrijf het op en stuur het in. Per slot van rekening wordt De Wissel gemaakt vóór en dóór de leden.

Schrijf ook de datum 10 april in je agenda. Dan is de algemene ledenvergadering: het uitgelezen moment voor de leden om hun voldoening of wensen ten aanzien van het reilen en zeilen van de vereniging aan het bestuur kenbaar te maken. Dus komt allen!

Veel leesplezier!

PDB

Op de website van IVN Eijsden is regelmatig actueel nieuws te vinden. En, zoals u weet, ook de Wissel wordt daar gepubliceerd (in kleur). (www.ivn.nl/afdeling/eijsden)

VAN HET BESTUUR

Betaling contributie jaar 2018 (herinnering)

Per 1 maart hebben heel wat leden hun contributie voor het jaar 2018 nog niet voldaan.

Bij dezen het verzoek aan iedereen om dat na te kijken en in voorkomend geval alsnog de contributie te voldoen.

Het contributiebedrag is nog steeds 11,50 euro. Betaling kan als volgt:

1. Contant aan een der bestuursleden.
2. Per eigen overschrijfformulier.
3. Via internetbankieren.

Het IBAN nummer is NL05 INGB 0000 927056, ten name van IVN EIJDEN, Cuyleborg 65^E te 6228 BE Maastricht. Vermeld tevens uw naam + contributie

2018 als toelichting.

Nadat de afrekening per 1 april binnen is zullen die leden die dan nog niet hun contributie voldaan hebben een schriftelijke herinnering ontvangen. Mocht u uw lidmaatschap willen beëindigen dan graag zo spoedig mogelijk bericht.

Het bestuur

NLDoet zaterdag 10 maart

ZATERDAG 10 MAART (9-13 uur)
NATUURWERKDAG NLdoet
Mesch Heiweg (tegenover woning nr.3)

Wij zoeken jou als actieve natuurliefhebber voor:

- Inrichten insectenhotel, aanplant struiken
- Hekwerk plaatsen
- Afrasteringen weghalen

Samen werken aan plaatselijke natuur
DOE OOK MEE

info@waardhoff.nl
www.waardhoff.nl
www.nldoet.nl
Tel: 06 54255572

Algemene Ledenvergadering op dinsdag 10 april 2018

Het bestuur nodigt alle leden se Algemene Ledenver- (ALV).

Deze zal worden ge- dinsdag 10 april 2018 het lokaal aan de Gronsveld. Het lokaal is 19.30u en de diverse jaarstukken liggen ter inzage.

uit voor de jaarlijk- gadering

houden op om 20.00u in Kampweg te geopend vanaf

Agenda:

1. Opening en mededelingen (Maarten van der Sande, vicevoorzitter).
2. Verslag ALV d.d. 28 maart 2017 (Jacques Piters, secretaris).
3. Jaarverslag van het bestuur over 2017 (Jacques Piters, secretaris).
4. Financieel deel (Maarten van der Sande, vicevoorzitter).
 - a. Jaarverslag 2017.
 - b. Begroting 2018.
5. Financiële controle (Maarten van der Sande, vicevoorzitter).
 - a. Verslag kascontrolecommissie (Mevrouw Suzanne vd Wiel, de heer J. Stoffer).
 - b. Verkiezing nieuw lid commissie (de heer J. Stoffer aftredend).
6. Bestuursverkiezing i.v.m. vacature voorzittersfunctie (Maarten van der Sande, vicevoorzitter)
7. Bestuursverkiezing i.v.m. vacature penningmeester/bestuurslid (Maarten van der Sande, vicevoorzitter). Kandidaten kunnen zich aanmelden bij het bestuur.
8. Rondvraag en sluiting zakelijk deel van de bijeenkomst.

Het Bestuur

IVN Zomerweek 2018

Rijk van Nijmegen

Land van Heerlijkheden

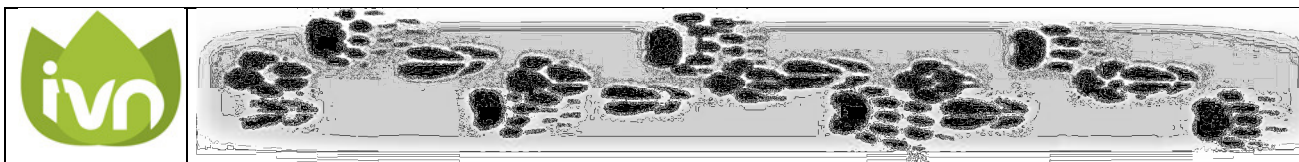
Van 3 t/m 10 augustus 2018 organiseren wij de 35e IVN Zomerweek.

We verkennen het prachtige landschap van de stuwwal van Nijmegen en de rivier de Maas. Ontdek zelf waarom deze streek het Land van de Heerlijkheden wordt genoemd. Wij zorgen voor een compleet verzorgde excursieweek, geschikt voor alle natuur- en cultuurliefhebbers vanaf 7 jaar. Samen met lokale vrijwilligers en gidsen vullen we de week met een boeiend keuzeprogramma in de natuur. Stevige wandelingen en/of fietstochten vragen van alle deelnemers een goede conditie. Lidmaatschap van het IVN is niet vereist, wel een flinke dosis enthousiasme. Dus: alleen, samen of met (klein-)kind: schrijf je in voor een heerlijke actieve natuurweek in een mooi stukje Nederland.

De invloed van de Maas en de stuwwal hebben voor een landschap gezorgd met droge, zanderige rivierduinen, vennen en uiterwaarden. De mens heeft daaraan een prachtig cultuurlandschap met oude heerlijkheden, bossen en vestingstadjes toegevoegd. De vele overgangen zorgen voor een gevarieerde flora en fauna en een verscheidenheid aan natuurgebieden, zoals de Overasseltse en Hatertse vennen, de Ooijpolder, de Mokerheide en meer.

Accommodatie:

Wij verblijven op de accommodatie "BIJ DE 3 LINDEN" te Alverna, een ak-

kerbouwbedrijf met groepsaccommodatie en minicamping, aan de rand van de Overasseltse en Hatertse vennen. Je kunt zowel binnen- als buiten slapen (tent, camper, caravan), maar omdat het aantal binnenslaapplaatsen beperkt is (30 personen in twee- tot vierpersoonkamers), is tijdig reserveren noodzakelijk.

Wij zorgen voor:

- slaapruijnte in 2 tot 4 persoonkamers of u gebruikt uw eigen kampeermiddel
- ontbijt, lunch(pakket) en biologisch diner door Edel Catering
- koffie en thee
- een afwisselend keuzeprogramma met excursies, lezingen en ontspanning
- fietsen op aanvraag

Deelnamekosten:

IVN-ers en gezinsleden vanaf 14 jaar kamperen € 255,-; niet lid € 275,-

IVN-ers en gezinsleden vanaf 14 jaar binnen slapen € 285,-; niet lid € 305,-

Kinderen tot en met 13 jaar € 130,-

Voor mensen met een minimuminkomen is een korting mogelijk.

Verder informatie kunt u op de website bekijken: www.ivn.nl/zomerweek of mailen naar: ivnzomerweek@gmail.com t.a.v. Herman Offereins. Per post naar: IVN-Zomerweek, Bronsveenlaan 59, 9665 AB Oude Pekela

Herman Offereins

Digitalisering (herinnering)

Indien u uw e-mail adres doorgeeft aan de secretaris kunnen we u ook tussendoor van activiteiten op de hoogte brengen. Ook De Wissel krijgt u dan, in kleur, via email binnen.

Daarom de oproep om indien je voorzien bent van een e-mailadres dit aan onze secretaris Jacques Piters door te geven. Het adres is

jacques_piters@hotmail.com (let op _ streepje tussen jacques en piters!)

Het bestuur

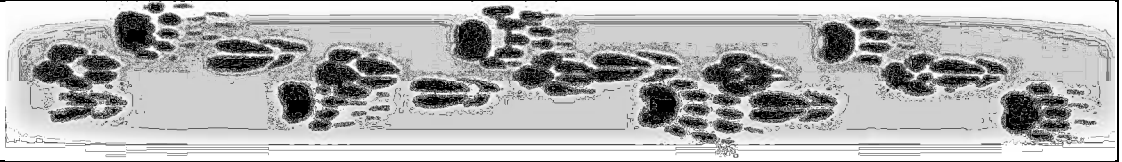
VISKES VANGE (22)

D'n Iel (De Paling)

Het vorige stukje ging over de Kopvoorn, in Zuid-Nederland vaak "Meun" genoemd.

Waardevolle aanvulling van Peter: "Met de Meun als zeevis worden enkele soorten uit de Kabeljauw-familie aangeduid". Dit is volledig juist.

Nu gaan we weer verder met de volgende vissoort die bij ons in de Maas voorkomt.

Een bekende vis in de Maas was de Paling (“iel”, uitgesproken met een lange “ie”). Je hoefde in de zomer maar wat grote stenen om te draaien bij laag water en je zag wel een Paling wegschieten. Bij

de “Erk van Ritsjèl” (de Breustermolen) op de Voer in Hoog-Caestert kropen jonge Palinkjes (“lél-kes”) in de hoek van een betonnen oeverbeschoeiing omhoog. Die kon je nog net met een

schepnetje verschal-

ken. Met de

hand was een

Aal amper vast te pakken, die wist zich meteen weer los te wurmen. Tegenwoordig komt de Paling steeds minder voor. De verkoop van Paling werd zelfs rond 2010 door de supermarkten gestaakt, omdat de Palingstand bescherming behoeft.

Dat zijn nog eens andere tijden dan dat de familie Martens (bijgenaamd “de Visser”) beroepsmatig in de Maas op Paling viste. Vaak werden er fuiken (“foeke”) gezet om Paling te vangen. Die van Martens wisten ook wel hoe je zelf een Palinkje moest roken...

De naam

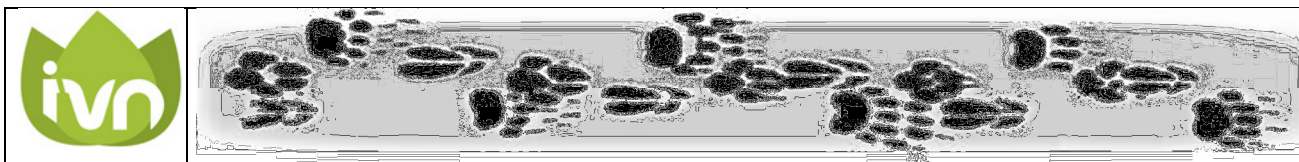
In het Duits spreken we van “Aal”, in het Engels van “Eel” en in het Frans van “Anguille”. In Eijsden en Maastricht voornamelijk van “Iel” (meervoud “Iele”). In Moelingen zegt men “Ielt” (meervoud “Ielde”). In Maastricht komt “Paoling” ook wel voor (bijvoorbeeld bij “Paoling in zjeleij”).

“Aal” is mogelijk afgeleid van het Latijnse “Anguilla”, dat zoveel als “slang” betekent. “Paling” zou afkomstig zijn uit het West-Germaans en is nog niet goed verklaard. “Paling” wordt soms voor de grote exemplaren gebruikt, “Aal” voor de kleinere.

Levenswijze en kenmerken

De levenscyclus van de Paling is lang een mysterie geweest. De grote lijn is echter wel bekend. Volwassen Palingen trekken vanuit het zoete water helemaal naar de Sargassozee (bij Florida).

Daar wordt gepaaid en worden de doorzichtige larven geboren, die de vorm van een blad hebben. Ze laten zich al zwemmend door oceaanstromingen meevoeren en komen na enkele jaren aan onze kusten als glasaaltjes aan (kleine doorzichtige Aaltjes). Bij het opzwemmen van de rivieren veranderen ze in zogenaamde “rode Alen” (deze zijn bruingroen van kleur met een lichte buik). De volwassen Alen die vervolgens weer naar de zee trekken hebben een zwarte rug en grote ogen. Ze worden schieralen genoemd. Ook de Ame-

rikaanse Paling paait overigens in de Sargassozee.

De Palingen in het zoete binnenwater zijn hoofdzakelijk nachtdieren die zich overdag op of in de rivierbodem verschuilen. Palingen eten voornamelijk andere vissen en kleine waterdieren.

Palingen kunnen een hoge leeftijd bereiken, maar meestal worden ze tot 15 jaar oud. Zeer grote exemplaren zijn bekend, tot wel 150 cm lang en 7 kg zwaar. De vrouwtjes worden daarbij het grootste (normaal tot 120 cm), mannetjes blijven doorgaans veel kleiner (tot 50 cm). Het lijkt of de Paling geen schubben heeft, maar deze zijn amper te zien, omdat ze zeer klein zijn. Een zeldzame kleurvariant is de “gouden Paling”, die een enkele keer in het wild wordt aangetroffen.

Palingen kunnen zich bij vochtig weer over land verplaatsen, bijvoorbeeld door nat grasland.

Gekweekte paling wordt vaak uitgezet, als “pootaal”. Ook worden glasaaltjes door mensen naar het binnenwater overgebracht, omdat deze de barrières (zoals stuwen) niet kunnen passeren.

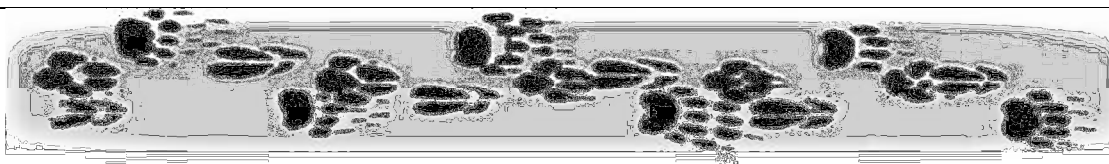
Delicatesse

Gerookte Paling (serveren op kamertemperatuur) is zeer smaakvol en kan worden beschouwd als een delicatesse. Een bekend gerecht met Paling is ook “Paling in het groen” (stukjes verse Paling, gestoofd met groene kruiden). Hopelijk wordt de Paling in de toekomst weer minder zeldzaam en kunnen wij dan met een gerust hart ons Palinkje blijven eten.

Jacques Piters

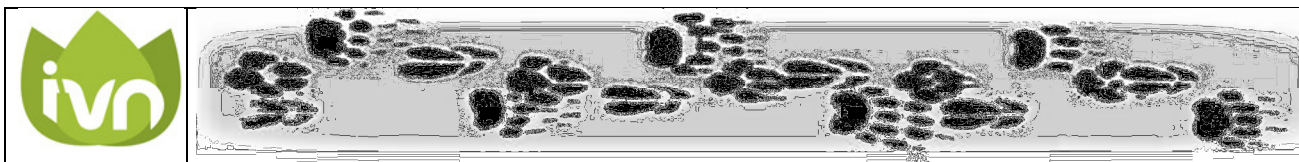
BIJZONDERE WAARNEMINGEN

- 01.12 Met JO (i.p.v. Joost) e.a. Voetspoor 246 uit 2011 van Harry Boelen gelopen. Ten zuiden van Visé in het stroomgebied van de Julienne. Uitstekend wandelweer met heel wat kleine vogeltjes. Bij vertrek zelfs Staartmezen en een Sperwer. Op het einde dan de verrassing: de Bevers hebben de Julienne ook al ontdekt!
- 03.12 Het eerste, vroege, sneeuwpretweekend op de Hoge Venen en in de Ardennen.
- 04.12 Keerdenaren melden eenzame Grote Zilverreiger langs de Bronckweg. Ook wordt er een heuse Haas gemeld op een veld bij Huize Blankenberg.
- 07.12 Een Eekhoorn steekt de Diepstraat over bij huisnr. 69.
- 12.12 Een bevriend buschauffeur meldt een flinke dode Das langs de Kampweg in Gronsveld.
- 15.12 Met JO e.a. Voetspoor 293, een recente wandeling van Harry Boelen gelopen. Onder werkelijk bijzonder fraaie weersomstandigheden een

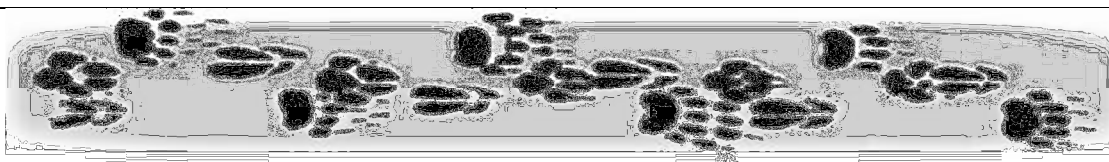

Eifeltocht tussen Rott en Walheim vanuit Venwegen. In het stroomgebied van de rivieren de Inde en de Vitchbach. Een korte omweg vanwege een drijfjacht kon de pret niet drukken. De ontmoeting met de jagers zelf en hun drijvers met honden was uiterst vriendelijk. Onderweg weinig vogels. Wel veel sporen van Wilde Zwijnen op de weilanden.

- 15.12 Langs de Bronckweg bij de Molen van Gronsveld, liggen liefst 9 dode grote vissen van ongeveer 40 cm lengte. Het lijken wel reuze Regenboogforellen.
- 16.12 Langs de Maasarm achter Kasteel Oost zitten 17 Grote Zilverreigers. In hun gezelschap ook 3 Blauwe Reigers, wat Meerkoeten, Aalscholvers en Wilde Eenden. Plots een blauwe schicht langs mij door: een IJsvogel. De Maas is hoog en het is onmogelijk tussen de 2 westelijke Maasarmen te wandelen. Op het water heel wat eenden, ganzen en andere watervogels. In het park van Kasteel Eijsden wordt de burcht weer bewoond/bezocht door Dassen. Haren aan het prikkeldraad vormen het bewijs. De roemruchte dikke boom is zwaar toegetakeld. Er zitten wat eenden op de, op de grond en in het water liggende, takken.
- 19.12 Alweer een tijd geleden. Zowaar één Haas, drie Reeën en één Vos. Melding van 'n Wasbeertje in de EB. De kranten staan er vol van, ook in België. De Wasbeer is alles behalve gewenst in onze natuur. Ben benieuwd wat dat wordt.
- 21.12 Op enkele plaatsen liggen nog bergen Suikerbieten te wachten op transport naar de fabriek. Niet afgedekt, blijkbaar niet gevoelig voor (lichte) nachtvorst. Op de Parrestraat ligt een plat gereden Bruine Rat.
- 22.12 Het water is al weer gezakt, ik kan mijn rondje EB weer maken. Versse knaagsporen van Bevers.
- 23.12 Een bekende Gronsveldenaar loopt tijdens zijn dagelijkse avondwandeling, in het donker, met zijn trouwe hond pardoes tegen een flink aantal Wilde Zwijnen aan. Hij krijgt liefst 8 biggen en 2 grotere dieren op de foto.
- 24.12 Dhr. Jos Raemaekers meldt 's middags een niet al te grote dode Das langs de Langendaal in De Heeg. Opgehaald door de dierenambulancé. Ongelooflijk, in het Vroendel zowaar een Fazanthaan. Heeft liefst 3 drijfjachten overleefd.
- 25.12 Op Kerstdag wordt er een dode Das in Belfeld gemeld.
- 26.12 Vandaag sneuvelt er een Das op de A73 bij Linne.
- 27.12 De velden tussen Termaar, Bruisterbosch en Honthem met een bezoek vereerd. Geen wild. Amper vogels, alleen wat Kraaien. Op de terugweg via Kraaienbosje, Hondenberggrub en de Daor toch links en rechts wat klein grut in de struiken en bomen. Bij mijn rustpauze op de bank in de Daor onder aan de Riesenbergrub dan toch een verrassing: zicht- en hoorwaarneming van een vrouwtje Zwarte Specht.

- 28.12 's Ochtends een stevige sneeuwbuï. In het Maasdal was de sneeuw zo weer weg, op de Berg duurde dat ietsje langer. In de EB laat een Ijsvogel zich bewonderen.
- 29.12 Met JO e.a. het kersverse voetspoor nr. 294 gelopen. Een zogeheten panoramawandeling vanuit Hombourg naar Sippenaeken en via Plombières weer terug naar Hommericht. Tot ca. 14.00u hielden wij het droog, van boven althans. De ondergrond in het stroomgebied van de Geul, met zijn ontelbare zijstroompjes, is nu eenmaal weinig water doorlatend. Dus in de weilanden ploeteren op een drassige ondergrond die ook geteisterd bleek te zijn door de koeien. Ook menige veldweg bleek watervoerend te zijn. Vanaf 14.00u eerst enkele prikjes en plots een heuse sneeuwbuï. Wij arriveerden als sneeuwpoppen bij het plaatselijk café. Grote vraag: hoe is het bij ons? Op de terugweg kregen wij het antwoord. Vanaf Warsage was er geen sneeuw meer te zien. In het Maasdal blijkbaar alleen maar regen gevallen.
- 30.12 Op de Knuvelkes zijn de Suikerbieten weggehaald. Boven de laagstam in het Witgrubbe gebied heel wat KBV (kleine bruine vogeltjes), waaronder Geelgorzen. Er is gestart met de herinrichting van de Pisartlaan. De rijen aangetaste Kastanjabomen vormen een te groot gevaar voor de mens en worden vervangen door Lindebomen.
- 31.12 Het zijn niet meer de winters van vroeger. De Maas staat nu al hoger dan 14 dagen geleden. In het park van Kasteel Eijsden staan er al Aronskelken boven de grond. Broer Jef sluit het jaar af met waarneming van 2 Bevers in de Voer.
- 01.01 Ook op de velden van St. Amand worden de Suikerbieten opgehaald.
- 02.01 Langs de Voerenweg al enige plukjes Sneeuwkllokjes. Vermoedelijk niet de echte wilde maar gecultiveerde uit een tuin. Langs een pad richting Savelsbos wel enkele Rode Kelkzwammen en ook al sprietten Aronskelken. Een joekel van een Wilde Zwijn gaat voor mij de loop op en stoort 3 Reeën die ook weg rennen.
- 06.01 Het water in de Maas is al weer 20 cm gezakt. Duidelijk te zien aan de bomen langs de Maasarmen in de EB. Ik tel 1 keer ca. 9 en 1 keer ca. 69 Putters.
- 07.01 Bij een goede dassenkameraad van mij in Nurop-Teuven komt elke dag een Appelvink op de voederplek. Vandaag dus ook en ik kan de vogel zien. Tevens nestelde er vorig jaar een koppel Kerkuilen die 3 jongen wisten groot te brengen. Dit jaar huisde er slechts 1 Kerkuil in de kast. De huistuin wordt tevens bezocht door een Das.
- @ 08.01 Peter De Bie meldt: rond 15:45 zag ik in Eys-Wittem verschillende groepen Kraanvogels (enkele honderden exemplaren) op weg naar het zuiden trekken! Spijtoptanten?

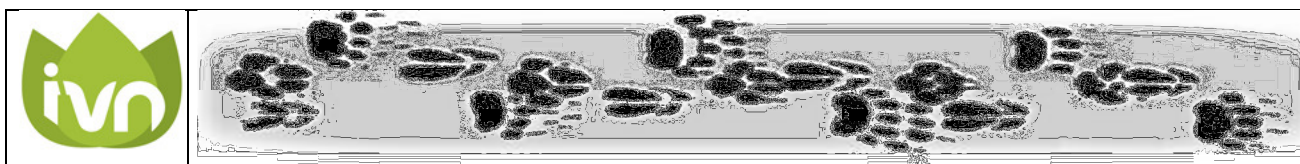

- 08.01 Dhr. Jan Huits uit Gronsveld meldt dat om 16.05u ongeveer 80 Kraanvogels over zijn woning zuidwaarts trokken. Op waarneming.nl zie ik dat er inderdaad over heel Limburg Kraanvogels gemeld worden. Van doorgaans wel betrouwbare bron verneem ik dat er een koude inval is in noordoost Duitsland en Polen. De 30.000 Kraanvogels die daar overwinterden zijn alsnog naar zuidelijker oorden vertrokken.
- 09.01 Langs een Maasarm in de EB liggen heel wat dichte zoetwatermos-selen. Het water is verder gezakt. Er passeren nog heel wat Kraanvogels.
- 11.01 In de omgeving van Windraak sneuvelt een Das.
- 12.01 Met JO e.a. Voetspoor 224 gelopen. Een rondje nat Haspengouw vanaf Alde Biezen. Een golvend, zeer vruchtbaar landschap. Hoofdzakelijk in gebruik als landbouwgebied met nog heel wat hoogstam. Met heel veel Maretakken, zowel in de Populieren als in de fruitbomen. Toch doorkruis-ten wij een echt hellingbos, het Weerterbos. Met al wat Aronskelken boven de grond. Van het vliegend wild vallen Putters en Fazanten te memoreren.
- 13.01 Vogelaars en andere bezoekers van de EB beleven een topdag. Twéé Oehoes worden gezien en gefotografeerd, zittend in een boom.
- 13.01 De muren van de panden van broer Jef Creuwels en zijn buurman Rian Wolfs zijn gerestaureerd. Is vlot gegaan. Wel zeker de dood van ten minste 8 Muurhagedissen, door Jef gevonden tijdens het werk. In de ja-nuarizon laten zich 2 volwassen Muurhagedissen zien. Overlevers zijn er blijkbaar altijd. Een Sperwer vliegt er eens langs. Langs de Oosterweg strijkt een vlucht van zeker 200 Kieviten neer. Naast enkele honderden Grauwe Ganzen.
- 14.01 Wielervrienden van de Greune Mert melden een grote dode Das bij de stuw van Lixhe. Mijn eerste IJsvogel van dit jaar achter Kasteel Oost.
- 15.01 Dat is al heel lang geleden. Een Kleine Bonte Specht in de Daor. Ook de Zwarte Specht wordt er gezien.
- 23.01 Op de Zevenheuvelen is er natuurbeheer geweest. Deel struiken weg en ook enkele stevige bomen. In de Witgrubbe is een kolossale boom in tweeën gespleten.
- 24.01 Aan de noordkant van de Chemin Royal, bij GP29, worden enkele hectares laagstamappels opgeruimd. De stammen zijn al ontdaan van hun takken. Desondanks zitten er tientallen KBV's op plus wat Kramsvogels. Ook in België wordt er aan het milieu gedacht. Er staan enkele zakken vol met allerlei klein plastic afval.

Foto PDB

Zie verder op pagina: 14

AGENDA 2018

Lezingen

Onderwerp, spreker en plaats wordt bekend gemaakt via de plaatselijke pers en op de site van ons IVN. Hebben wij uw mail adres dan ook per mail.

De zaal is open vanaf 19.30 uur en wij beginnen stipt om 20.00 uur. Inclusief pauze tot 22.15 uur. Getracht zal worden in elke laatste week van een maand een spreker te vinden. Houdt de lokale pers dus in de gaten.

Het “Wandelschema” & “Korte Tour”

21	maart	Mechelen naar Schweibergerbos, 10km, KT174	11.00uur
25	april	Moresnet, 9km, KT169	11.00uur
23	mei	Roosteren, langs de Maas, 10km	11.00uur
20	juni	Grenswandeling Vaals, 10km	11.00uur
18	juli	Tussen Scheulder en de Sousberg, 9km, KT118	11.00uur

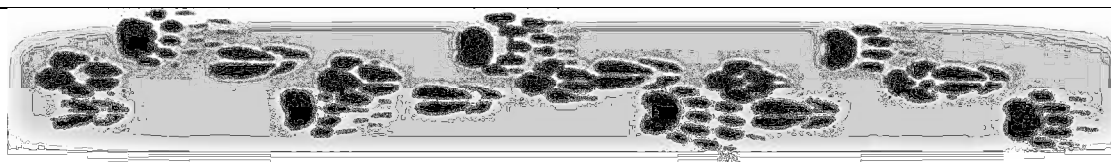
Het programma is samengesteld door José Goessens, Marianne Teunissen, Betsie van der Put en Anne van Santen. Vertrek Cultureel Centrum 11.00 uur via carpoolsysteem. Bij elke weersomstandigheid.

Bijdrage onkosten chauffeur € 2,50 per persoon, ongeacht de afstand. Deelname aan deze wandelingen geschiedt op eigen risico. Wandelingen zijn geschikt voor een ieder die goed ter been is. Wij gaan er vanuit dat iedere chauffeur een eigen inzittende verzekering heeft.

Anne van Santen, tel. 043-4094672, asvansanten@home.nl

Programmaoverzicht 2018 Vogelwerkgroep excursies & bijeenkomsten

Datum	Tijd	Activiteit	Vertrekpunt/locatie/contact
MAART			
Zondag 18	08.00	Excursie Savelsbos	Thérèse/Lydia
Woensdag 21*	08.30	Broedvogelonderzoek Voer	Lydia
APRIL			
1-30 april*	07.00	1 ^e MUS-telling	Ed/Thérèse
Woensdag 4*	08.30	Broedvogelonderzoek Voer	Lydia
Zondag 15	08.00	Excursie Montagne St Pierre	Philippe
half apr-eind juni*		Controle uilenkasten	Philippe/Frans
Woensdag 18*	08.30	Broedvogelonderzoek Voer	Thérèse
MEI			
Woensdag 2*	08.30	Broedvogelonderzoek Voer	Thérèse
15 mei-15 juni*	06.30	2 ^e MUS-telling	Ed/Thérèse
Donderdag 10	08.00	Excursie Waardhoff	
Woensdag 16*	08.30	Broedvogelonderzoek Voer	Frans
Zaterdag 26	08.00	Seizoenstelling	Eijsder Beemden
Woensdag 30*	08.30	Broedvogelonderzoek Voer	Frans
JUNI			
Zondag 10	08.00	Grauwe klauwier-excursie	Lydia

15 juni-15 juli*	19.30	3 ^e MUS-telling	Ed/Thérèse
JULI			
13 juli-27 juli*		Huiszwaluwtellingen	Thérèse
AUGUSTUS			
Zaterdag 25	08.00	Seizoenstelling	Eijsder Beemden
Zondag 26		Gezinsdag	
SEPTEMBER			
Zondag 2	08.00	Excursie Pietersvoeren	Philippe
OKTOBER			
Zondag 7	08.00	Excursie Wijvenheide	Lydia
NOVEMBER			
Zondag 4	08.00	Excursie Itteren	Lydia/Ed
Zaterdag 24	09.00	Seizoenstelling	Eijsder Beemden
DECEMBER			
Donderdag 27	09.00	PTT-telling	Meerssen
JANUARI 2019			
Dinsdag 8	19.30	Nieuwjaarstreffen	Dassenburcht Kampweg

* Exacte datum en tijd te bepalen door teller(s)

Wil je deelnemen aan een excursie (behalve die naar de Eijsder Beemden), meld je dan s.v.p. aan bij Ed Bayens (ed_bayens@yahoo.co.uk; tel. 4091024).

Telefoonnummers:

Ed	409 10 24	Philippe	457 23 70	Frans	409 12 83
Lydia	361 58 05	Thérèse	408 54 10		

Aan de activiteiten van de vogelwerkgroep kan in principe elke IVN'er deelnemen. Hebt u belangstelling om vogelaar te worden? Bel!

Ed Bayens

Werkgroep Flora werkgroep (voorheen: Bloeiende Bermen)

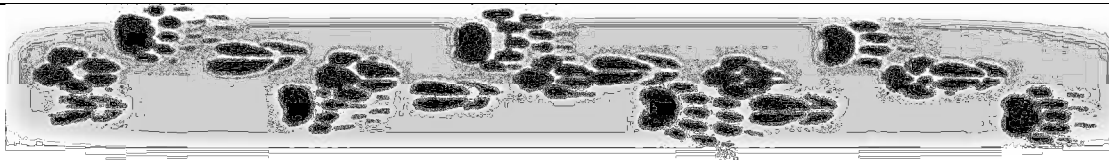
Ook in 2018 gaan we weer iedere laatste vrijdag in de maand op pad om planten en bomen te bekijken. We vertrekken steeds om 13.30 uur (tot 16.00 uur) vanaf verschillende locaties. Het programma bespreken we in januari. Inlichtingen: Annemie Speckens, 043-4092623, annspeakens@kpnplanet.nl of Anne van Santen, 043-4094672, asvansanten@home.nl Dus als je mee wilt lopen dan mail even.

Cursussen 2018

datum	locatie	adres start	onderwerp
n.t.b.			n.t.b.

De kosten bedragen per lespakket € 7,50 en voor niet-leden € 10,-; wordt er ingetekend voor de hele cursus dan krijgt u voor € 10,- extra onze 3 IVN-bomenroutes. Opgave bij ipa.kokx@gmail.com

TdJ

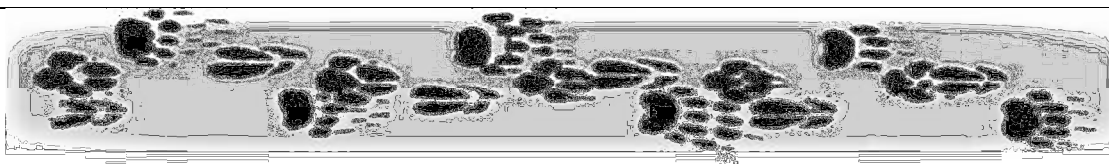

BIJZONDERE WAARNEMINGEN *vervolg van pagina: 11*

- 24.01 Aan de zuidkant van de Chemin Royal, bij GP29, staat aangegeven dat die gronden, eigendom van de Gemeente Voeren, nu als natuurreserveaat beschouwd worden. In beheer bij het Agentschap Natuur en Bos. Het gebied heeft ook een eigen naam gekregen: Kruisgraaf. Speciaal aandacht voor hoogstam, graften, heggen en de Das. Stormschade in de Witgrubbe.
- 26.01 In uitstekend wandelweer Voetspoor 290 gelopen met JO e.a. Een stevige tocht rond Mheer, op en af. Veel modder en veel geglibber over gras. In het bos van Mheer hoorden wij talrijke vogels waaronder de Grote Lijster en de Boomkruiper. In de lucht boven ons Spreeuwen, Kramsvogels en natuurlijk Buizerds. Als zoogdierman kwam ik ook aan mijn trekken. Vondst schedel en andere botten van een Reebok en zelfs zichtwaarneming van 2 Reeën. Op de grond veel sporen (prenten en wissels) van Dassen en ook hun poepputjes. Merkwaardig geen sporen van Wilde Zwijnen en daar moet het van krioelen in dat stukje Limburg volgens sommigen. Van de planten Speenkruid, Winterakoniet en Aronskelken.
- 26.01 Ik heb al eerder (zie 29.10.2017) geconstateerd en vermeld dat er een nieuw Openbaar Landgoed Mheer is. Althans op papier om bepaalde subsidiegelden te ontvangen door de miljonair/eigenaars. Ongelooflijk! Enkele al eeuwenoude veldwegen die tussen de verpachtte landerijen buiten Mheer-Libeeck liggen worden nu als openbare wandelpaden van het Landgoed gerekend. Schandalig is het zonder meer dat er een volkomen nieuwe wandelroute gecreëerd is langs die landerijen tussen Mheer en Herkenrade vanaf de Trichterweg. Zelfs dwars over een dassenburcht in een bosje. Gedaan met de rust van het wild dat tracht te overleven op de velden en in de laagstampepenen.
- 27.01 Broer Martin ziet 2 IJsvogels boven de Voer.
- 28.01 De Maas staat nog hoog. Op de plassen in de EB weinig watervogels. Ik kan mijn rondje niet maken zonder natte voeten te krijgen. Troostprijzen IJsvogel, Grote Gele Kwikstaart en Putters. Bij broer Jef in Laag-Caestert laten zich 3 volwassen en 5 onvolwassen Muurhagedissen zien. De bedding van de Voer is flink toegetakeld door de Bevers. Langs de Oosterweg een grote groep Kieviten.
- @ 29.01 Gerard Hornstra meldt: Gronsveld, ca. 10:15uur: vijf of zes Ransuilen vlogen vanuit de tuinen tussen Rijksweg en de Mgr. Willigersstraat de Holegracht over en verdwenen in de tuinen tussen de Gloriët en de Rijksweg. Opvallend was hun onregelmatige vlucht. Alsof ze opgeschrikt waren (verstoorte roestplaats?). Determinatie niet zeker: opvallend was de donker/lichter-bruin gevlekte kleur en een stompe/ronde kop, ongeveer zo groot als een kraai. Zijn er meer mensen die dit gezien hebben?

- 04.02 De Maas is lichtjes gezakt. Om 01.00 uur steekt een Wild Zwijn de Rijksweg tussen Gronsveld en Rijckholt over.
- 05.02 Dhr. Maurice Beckers uit Breust meldt een niet al te grote dode Das op een weiland vlakbij de kennel Sprangershof in Eckelrade. Op de akkers in het Vroendel zitten ca. 14 Grote Zilverreigers.
- 07.02 Uitstekend winters wandelweer. Ouderwetse tocht gemaakt. Veel sporen nog onder de sneeuw. Toch enkele goed in gebruik zijnde winterburchten van Dassen gevonden. Zoals verwacht veel wissels van de Vos.
- 08.02 De plassen in de EB zijn nagenoeg dichtgevroren. De watervogels zijn blijkbaar vertrokken naar open water. Langs de Maarlanderweg een groep Kieviten.
- 09.02 Met JO e.a. Voetspoor 228 uit 2009 gelopen. Een rondje door land van Aubel. Bij uitstekend wandelweer door een besneeuwd landschap over een bevroren ondergrond. Op en neer. Bij het vertrek al direct een Slechtvalk op de kerktoren. Onderweg zo nu en dan alle mogelijke vogels die je in dit landschap in de winter kunt verwachten. Ik vond nog een oude dassenburcht, nu duidelijk in gebruik door Konijnen en een Vos. Wel onderweg geen heilig huisje om de dorst te lessen. Dan maar in open lucht gepauzeerd. In de buurtschap Messitert bleek dat de Waalse natuurvereniging NATAGORA, blijkbaar in samenwerking met de gemeente, een aantal gemeentelijke gronden beheert als natuurontwikkelingsgebied. Zowel bosjes, graslanden en graften. Prima!
- 12.02 Op de Molenweg, Banholt naar Bergenhuizen, sneuvelt een Haas.
- 13.02 Over carnaval vierend Zuid-Limburg vliegen Kraanvogels noord-oostwaarts. Ook over Gronsveld.
- 14.02 Een Witte Kwikstaart op veld op de Knuvelkes.
- @ 14.02 Wim Souren meldt: vandaag gezien in mijn tuin: Kraanvogels die overvlogen richting het oosten. Het was omstreeks 15:10uur. Het aantal was ongeveer 300 stuks en ze vlogen erg hoog in de lucht. Eerst hoorde ik ze roepen en pas toen ze over ons huis vlogen zag ik ze.
- 17.02 Her en der op graslanden duo's Knobbelswanen of Nijlganzen. Nog steeds weinig watervogels in de EB te zien. Langs de Trichterweg een dood Konijn.
- 18.02 De voortuin van mijn correspondent uit Mheer krijgt weer nachtelijk bezoek van een Das. De Spar op het pleintje in de Pastoor Gilissenstraat is goed voor twee Eekhoorns. Enige huizen verder is een bewoner niet zo gelukkig met het bezoek van een Steenmarter. In Voerendaal sneuvelt een Das.
- 19.02 Jef Gilissen meldt een dode Das bij de splitsing Steenbergsweg-Ezelspad.
- 21.02 Marjan Theunissen meldt liefst 2 dode Dassen bij elkaar langs het

Albertkanaal bij de doorgang met de Sintpietersberg. Ook in Mariahoop en langs de A2 in Meerssen sneuvelt een Das.

- 23.02 Met JO e.a. een dagtocht gemaakt door het land van Herve ten zuiden van Dalhem. Rondje Trembleur–St. Remy–Blegny–Mortier. Uitstekend wandelweer. Vriesweer, zon, bevroren ondergrond met zo nu en dan ijzige tegenwind. De vogelaars zagen en hoorden heel wat standaard klein grut. Hoewel putters zijn niet echt standaard. Plots kende ik mij terug langs het riviertje de Mortier in het Bois de Gomefosse. Daar heb ik samen met onze dassenvriend wijlen Jan Backbier en de inmiddels ook heengegane Irene Edens twintig jaar geleden(!) naar dassenburchten gezocht. Toen met succes. Nu zag ik nog een bewoonde locatie en ook dassenhaar aan het prikkeldraad. Dat deed deugd. Een van de medewandelaars, onze fotograaf Henri, ontdekte zelfs verse bevervraatsporen aan bomen langs het riviertje. Mijn dag kon niet meer stuk.
 - 25.02 Boven de Voer 2 IJsvogels en op de struiken en bomen een groep Putters. Er hebben zich 15 Muurhagedissen laten zien. Honderden Grauwe Ganzen op de graslanden. Ook een groepje Kolganzen en langs de Oosterweg weer een partijtje Kieviten.
 - 26.02 's Ochtends op de onverwacht gevallen sneeuw geen sporen te zien van Vos, Das, Konijn, Haas, Ree, Wild Zwijn. Die dieren waren blijkbaar al op of in hun dagverblijf toen de sneeuwval begon.
 - 27.02 Vandaag wel veel sporen in de sneeuw. Niet te tellen en amper uit elkaar te houden welk spoor van welk dier is. Richting St. Geertruid geen sporen Wilde Zwijnen. Zitten kennelijk elders. In het nog kale bos op de takken en stammen wel vogels te zien. Van alles wat, onder andere Zanglijsters. Langs de bosrand en boven de laagstam percelen groepjes Kramsvogels.
- @ 04.03 Vanuit heel Zuid-Limburg (o.a. Simpelveld, Voeren, Ransdaal) worden trekkende Kraanvogels gemeld (via sociale media).
- @ 04.03 Wim Souren meldt: boven het Jekerdal aan de kant van de Tongerseweg zagen wij 4 groepen van in totaal 1500 stuks Kraanvogels richting noordoosten vliegen in formaties. Het was een prachtig schouwspel met het roepen van de vogels onderling.
- @ 05.03 Sietske vd Veen meldt: Kraanvogels boven de Witte Grub, enkele honderden, richting noorden.
- @ 06.03 Peter De Bie meldt: nog geen kikkerdril in de vijver. Hoewel op 15 januari al de eerste klemmende paartjes werden waargenomen en er sindsdien voortdurend activiteit is waargenomen. Maar na die tijd heeft zich dat nog enkele weken onder een toenemend ijsdek afgespeeld. Het lijkt erop dat nu de dooi definitief is ingevallen.

Jean Creuwels, met dank aan de melders

Waarnemingen digitaal melden

Heb je je wel eens afgevraagd waarom er voor sommige waarnemingen een “@” staat in plaats van een “•”? De waarnemingen met een “@” worden via mail gemeld bij de redactie. Op de homepage van de IVN-website staat een knop waarmee snel en nauwkeurig waarnemingen gemeld kunnen worden bij de redactie. Ik zou zeggen: hebt wat bijzonders gezien, gebruik dan die functie (<https://www.ivn.nl/afdeling/eijsden/waarnemingen>).

PDB

Winter 2018. Narcissen in de sneeuw en schaatsen in maart

Zondag 10 december. In de ochtend sneeuwval in Banholt en Breust. Het wordt wit. Op de Veluwe valt heel veel sneeuw (tot 30cm).

Woensdag 13 december. Op verzoek van geïnteresseerden uit Alphen a/d Maas fotografeer ik rivierpaaltjes in Eijsden. Deze betonnen paaltjes, tot wel 80 jaar oud, geven het winterbed van de Maas aan en zijn ook nog in Eijsden te vinden (bijvoorbeeld naast de woning Vogelzang 2A). “BWB” staat er vaak op (“Beperkt Winterbed”). Als je aan zoiets begint zie je steeds weer wat nieuws. In de vorige eeuw stroomde de Maas bij hoog water nog regelmatig door de Spauwenstraat en Vogelzang en voer men dan met sloepen door deze straten. Ook werden er bruggetjes over de straat gemaakt, van de oost- naar de westzijde van de straat. Hiervan zijn nog vele foto's overgebleven. Woensdagavond rond 22.00u een winteronweertje met een bliksemflits en een donderklap.

Donderdag 14 december. Een bruine waterstroom loopt langs de weg aan de Bosrand naar beneden.

Maandag 18 december. Er blijkt in de afgelopen zomer een moeder Wasbeer met 4 jongen te zijn gezien bij Merkelbeek. Oorspronkelijk komt de Wasbeer uit Noord-Amerika, maar ontsnapte dieren uit pelsdierbedrijven kunnen zich in Europa (Duitsland) goed handhaven en voortplanten. Op mijn raam in de Catharinastraat in Oost zit een Kleine Wintervlinder, een gewone verschijning in de winter. Nog steeds ben ik de Pronkbonen aan het oogsten die ik samen met Pa rond de IJsheiligen had gepoot. Deze moeten zo lang mogelijk blijven drogen in de schil, zodat ze in december nog te oogsten zijn.

Dinsdag 19 december. Deze maand is er nog bijna geen zon te zien geweest in Zuid-Limburg.

Zaterdag 23 december. Bij Stokhem worden de betonnen voortplantingspoelen van de Geelbuikvuurpad en de Vroedmeesterpad leeggelaten. Als pas laat in het volgende voorjaar nieuw water erin wordt gelaten, dan hebben de-

ze bijzondere soorten meer kans om zich succesvol voort te planten, omdat zich dan minder predatoren in de poelen hebben gevestigd die de “koeleköpkes” opeten. Op de bodem van de poelen vinden we enkele Bruine Kikkers. Verder zitten er veel Libellenlarven in het water en een aantal Grote Geelgerande Watertorren. Grote waterkevers die best een kikkervisje lusten...

Zondag 24 december. De Narcissen (“Paasklokken”) langs de Catharinastraat bloeien alweer vóór Kerst!

Zaterdag 30 december. We bakken suikerwafeltjes in Banholt, precies op de manier zoals Pa het me vorig jaar heeft geleerd. De traditionele wafeltjes zijn veel vaster dan de brosse wafeltjes die tegenwoordig in de supermarkt worden verkocht. Geduld moet je wel hebben, het duurde wel 4 uur voordat al het deeg van de kilo meel was gebakken.

Zondag 31 december. Zeer zacht weer zorgt voor een dagrecord (Arcen 14.5°C). Overigens was er in december 2017 veel “vies” weer (waterkoud, winderig en regenachtig weer).

Woensdag 3 januari 2018. Een zware storm raast over Nederland en richt grote schade aan. Voor het eerst gaan 5 grote stormvloedkeringen langs de kust tegelijk dicht.

Zondag 7 januari. De populatie Wilde Katten (14 stuks) in het Vijlenerbos doet het goed.

Maandag 8 januari. Laat in de middag passeren enkele vluchten Kraanvogels boven Sint Geertruid. De vliegrichting is Zuidwest. Deze dag worden er veel Kraanvogels boven Limburg gemeld.

Zaterdag 13 januari. Zonnige dag. Een Atalanta zont op de gevel van het Ursulinengebouw.

Een Wolf uit Mecklenburg-Vorpommern loopt in 10 dagen 500 kilometer en arriveert in Belgisch-Limburg (Beringen).

Zondag 14 januari. Rode Eekhoorn op de Vroenhof, bij het terras van de IJssalon. Een wandeling in de zon in de Eijsder Beemden levert geen vlinders op. Dat is in de winter toch meer iets voor in de bebouwde kom.

Donderdag 18 jan. Weer een zware storm boven Nederland met veel schade.

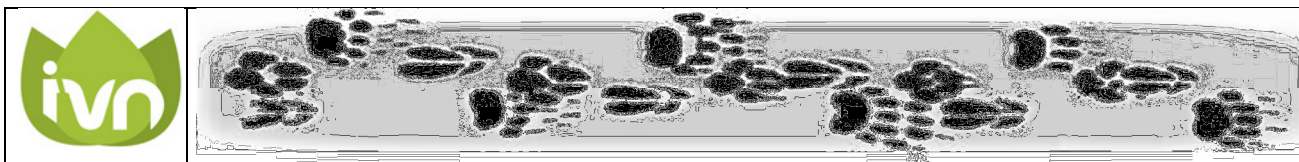
Zaterdag 27 januari. Bloeiende Paardenbloem in de Kennedylaan. Honingbijen in de zon op Viburnum in de Stiegel.

Zondag 28 januari. Het zachte weer levert bloeiende rode Rozen op in de Trichterweg, gele Krokussen, witte Sneeuwkllokjes en gele Winterakonieten.

Vrijdag 2 februari. In de Ooijpolder bij Nijmegen vertoeft al geruime tijd een Zwartbuikwaterspreeuw, een zeldzame wintergast uit Scandinavië.

Maandag 5 februari. Het lijkt eerst of er een paar grote honden staan in het bos bij Gronsveld (Eckelraderweg), maar het blijken 2 Reeën te zijn.

Dinsdag 6 februari. Sneeuwval. De Narcissen in Oost staan in de sneeuw. Zelfs in Spanje en Algerije valt sneeuw. Jan Janssen ziet een jaarling Das liggen bovenaan de Stenen Berg in Mesch. Deze wordt later opgehaald door

de gemeentelijke buitendienst.

Donderdag 8 februari. Zeer koude nacht (matige vorst), ook in Zuid-Limburg.

Vrijdag 9 februari. De grote poel in de Eijsder Beemden is in zijn geheel dicht gevoren. Mensen wagen zich er nog niet op. In de avond wordt Eijsden wit van de sneeuw.

Zaterdag 10 februari. Waterkoud. De sneeuw is alweer bijna weg.

Zondag 11 februari. Carnaval. In de harmoniezaal aan de Prins Bernhardstraat wordt carnaval voor de jeugd georganiseerd. Enkele tientallen jaren geleden was de "kuskring" daar een begrip. Dat zie je tegenwoordig niet meer. Ook de traditionele "Daansmarietsjes" ("Tanzmariechen" in garde-uniform) zie je nu minder in Limburg, die zijn vaak vervangen door showballet. Bourgondische prinsenvakken worden soms vervangen door een gewoner kostuum. Ook de "maskes" zijn minder in aantal geworden. Tijden veranderen... In Duitsland doen de "Mainzelmännchen" op tv ook aan Carnaval (ZDF). Wij noemden ze vroeger "de Mainzelmennekes". Bij ieder bezoek aan het Westerveld kreeg je zo'n rubberen poppetje cadeau van de familie. Ze bestaan al sinds 1963...

Maandag 12 februari. Wel 5 Grote Zilverreigers bij Hakkeknoep en evenveel op de Mescherheide.

Vrijdag 16 februari. Een Ree loopt langs de Bosrand bij Hakkeknoep.

Zaterdag 17 februari. Het zonnige weer lokt Honingbijen naar de Winterheide in de M.L. Kingstraat. Ook bloeit er daar Speenkruid in een voortuintje.

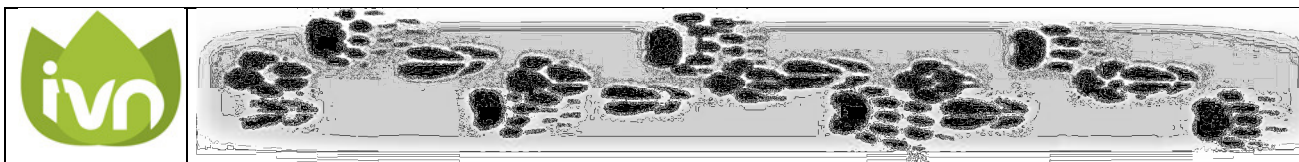
Zondag 18 februari. Nog meer Honingbijen op de Winterheide. De zon maakt dan ook overuren.

Dinsdag 20 februari. In de Bron doen de mannen 's avonds een oud kaartspel: "Sjtökske raoëpe". Dat werd vroeger ook bij ons in de familie gedaan, maar ondergetekende heeft het nooit geleerd. Wij deden alleen "Droove" (troeven) op het schoolplein van de St. Martinusschool aan de Breusterstraat. "Als de dagen lengen, dan gaat de winter strengen", luidt het gezegde. Gezien de weersvoorspellingen, zal dit deze keer uit gaan komen.

Zaterdag 24 februari. Eitjes zoeken van de Sleedoornpage op de Fromberg, met medewerkers van de Vlinderstichting. Uit de wind is het lekker in de zon, maar daarbuiten is er de steenkoude "Beis" (Noordoostenwind). Aan het begin van de ochtend vinden we al een kleine 20 eitjes op de Sleedoorns.

Zondag 25 februari. De zondag na Vastenavond is traditioneel de dag waarop de kinderen in de buurtschappen van Eijsden zingend rondtrekken in de hoop snoep en muntjes toegeworpen te krijgen. "Koekerelle" heet deze traditie. Hoe zou deze naam zijn ontstaan? We weten dat "nne koekerel" in het dialect een tol is. Betekent "koekerelle" hier dan "tollen"? Voor een echte verklaring moeten we de historie induiken.

In het Middeleeuwse Nederlands betekende "cokerellen" zoiets als "zingend, feestend over straat gaan". In de "Boere-klucht van Teewis de Boer en Men

Juffer van Grevelinckhuyzen” vinden we de passage “wel wat moghen dit toch wezen voor ghesellen, ’t schijnen wel Luycker Walen die nou loopen koekerellen”. “Caquerole” is een Romaans woord in het Oud-Frans voor een gedraaid slakkenhuis (in het Spaans was dit “caracol”, in het Limburgs “karkol”). Van caquerole naar koekerel lijkt een kleine stap. Het hangt voor het gevoel allemaal samen met de draaiende beweging van een tol, een slakkenhuis of met bepaalde slingerdansen. Zo zou ook ons woord “koekerelle” verklaard kunnen zijn. De taalkundigen maken het nog veel ingewikkelder met allerlei tussenstappen in andere talen. In een ordonnantie van de Staten van Utrecht wordt het “singhen ende coquerellen, soe op Kors (Kerstmis), nieuwe jaar en Driekoningen als andere avonden ende daghen, geinterdiceerd en verboden”. Ook was het soms verboden om “kokerelsgeldt” op te halen (waarmee lekkernijen konden worden gekocht, ook vlees). Het ging hier om een spel, een rondedans met gezang van kinderen, zoals ook bekend uit Breda. Echter ook ouderen konden coquerellen. Door Franquinet uit Maastricht werd verband gelegd met de cramignons van de Luikerwalen. De gezongen teksten waren soms wat gewaagd en het feesten kon uit de hand lopen, misschien dat dit verbodsbepalingen in de hand werkte. In Yperen was er in 1280 een oproer dat de naam van “Cokerulle” heeft gekregen, waarschijnlijk gebeurde dit tijdens de Vastenavond en ging het gepaard met Cokerulle-gezangen. Gaat men zoeken in de boeken (en tegenwoordig op internet), dan vindt men een schat aan verhalen over cokerellen in de Middeleeuwen in Nederland en Vlaanderen. Het Eijdsense gebruik kan dan een oeroud overblijfsel uit die tijd zijn. Zie het Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde, jrg.11 (1892).

Maandagmorgen 26 februari. Matige vorst. Berichten over sneeuw op de radio. Even later begint het inderdaad onverwacht te sneeuwen in Eijdsen en rijd ik door een flinke sneeuwbuï naar Margraten, alwaar al een stevige laag sneeuw ligt. De temperatuur komt overdag niet boven de 0°C (een “ijsdag”).

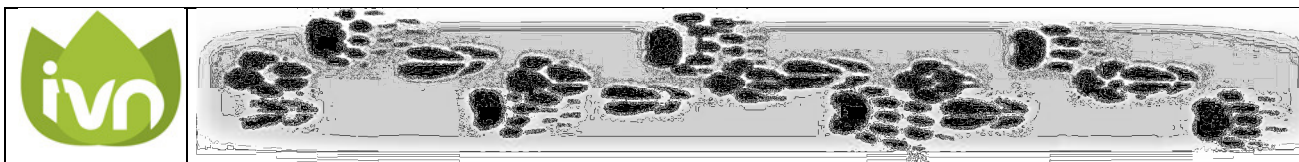
Dinsdag 27 februari. Weer een ijsdag in Limburg. De grote poel in de Eijdsder Beemden ligt dicht, maar schaatsers zijn er nog niet.

Woensdag 28 februari. Alweer een ijsdag. Het is een recordkoude 28° februari. De eerste schaatsers zwieren hun rondjes op de Schaatspoel. Februari 2018 was overigens een koude en zonnige maand.

Donderdag 1 maart. De weerkundige lente begint zeer winters met matige vorst en een steenkoude wind in de ochtend. Veel gebezigde termen die men hierover hoort zijn “windchill” en “gevoelstemperatuur”.

Vrijdag 2 maart. Er staat nog steeds een steenkoude Noordooster. In de namiddag wordt er geschaatst bij sneeuwval in de Eijdsener Beemden (zoals L1 zegt). Echte Hollandse taferelen dus. In de avond verandert Eijdsen in een kerstkaart door de stevige sneeuwval.

Zaterdagmorgen 3 maart begint winters. De sneeuw en vorst zijn nog aanwezig. In de middag dooi in Limburg met een lekker zonnetje. Een collega ziet

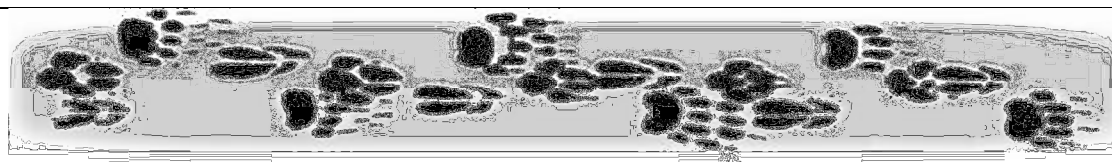
een Dagpauwoog op de oprit in Sint Geertruid. De grote sneeuwman aan de Kennedylaan begint bedenkelijk te kijken, gezien de kracht van de zon. José Janssen ziet 100 Kraanvogels Noordwaarts vliegen vanuit de H. Smeetsstraat, rond 18.10u.

Zondag 4 maart. Er ligt nog steeds ijs op de Maasinham aan de Trichterweg. De sneeuwresten zijn nog overal aanwezig. Annelize Martens meldt Kraanvogels boven Banholt. De temperatuur vliegt omhoog naar 14°C in het Maasdal tussen Eijsden en Maastricht (Thijs Zeelen). In de M.L. Kingstraat zoemen volop Honingbijen op de Winterheide. Jenny ziet een Citroenvlinder in de tuin in Banholt. De Muggen dansen in de zon. Tijdens een middagwandeling zien we een massale Kraanvogeltrek. Veel van deze Kroenekraaije maken een tussenstop bij het Lac du Der in de buurt van Reims, voordat ze verder vliegen. De lente is begonnen!

Jacques Piters

HET STROOMGEBIED VAN LA BERWINNE (2)

De Kelten waren er. De Romeinen waren er. Daarna de Franken. Karel de Grote komt, afhankelijk van de bron, uit Herstal of Jupille. In Aken wordt hij vereerd als een heilige hoewel hij vele mensen een kopje kleiner liet maken om aan de macht te komen en te blijven. Later zijn er het Graafschap Dalhem en het Hertogdom Limbourg. De conclusie lijkt eenvoudig. Het stroomgebied van de Berwinne, daar tussenin met een rijke bodem en bruikbare delfstoffen, is al vroeg doorkruist door de mensen en die hebben zich er gevestigd en overal hun sporen achter gelaten. Er liggen vele grotere boerderijen die het begin gevormd hebben van de uiteindelijke kleine gehuchten en dorpen. Vroeger verspreid en eenzaam, verbonden door veldwegen en kerkepaden. Heden ten dage ergens langs een met lintbebouwing gevulde weg of in een gevormde dorpskern. Zo ook heel wat kastelen van de heren die een deel van het gebied beheersten en met de andere heren regelmatig in de clinch lagen. Om meer en nog eens meer, een zaak zo oud als de mensheid. Er zijn nu heel wat gedocumenteerde wandel- en fietsroutes. Wie de omgeving doorkruist komt al die eglises, fermes, moulins en chateaus tegen. Plus de getuigenissen van het Roomse Leven in de vorm van kruisen en kapellen. De meeste kerken hebben nog een kerkhof naast de deur. Loop er eens doorheen en zie dezelfde namen als in onze streken. Plus oer Hollandse namen uit de tijd dat de Hollanders de baas waren. Heel wat namen van getuigenissen uit het verleden zijn van oorsprong Platdiets en nu verwaalt c.q. verfranst. Sprak men voor 1960 alom gewoon Plat, dan is sindsdien de voertaal Frans. Hoogstens wat ouderen spreken onderling nog hun moederstaal. Elk dorp heeft vanzelfsprekend ook monumenten die refereren naar De Groote Oorlog (WO-I) en WO-II.

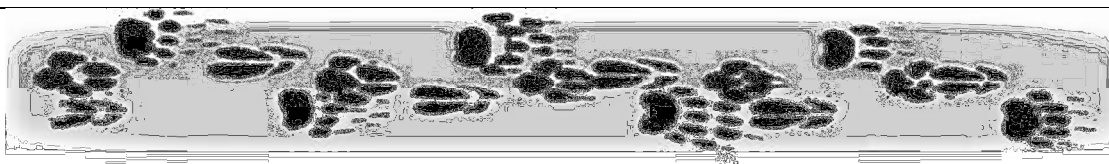

In mijn pubertijd doorkruiste ik het gebied op weg naar wielervedstrijden of een motorcross. Door het hele Land van Herve. Later en nu nog als wandelaar. In de jaren 1996-1998 ook nog op zoek naar dassenburchten. Zonder kaarten of dergelijke. Nu kun je op internet zowat alles vinden over de streek. Ook de actieve Waalse Toeristische Diensten zorgen voor informatie. Zo is er in Aubel een eigen Office du Toerisme du Pays d'Aubel in samenwerking met het Maison du Toerisme du Pays de Herve. Uit al die informatie zal ik proberen de lezer wat meer te laten weten over de streek. Korte stukjes over fermes, eglises, croixs, oratoires, chapelles, moulins, chateaux etc.:

- Ferme de la Vlamerie. In de weiden eromheen neemt de Berwinne een echte beekvorm aan.
- Ferme de la Florence. Een naam die verwijst naar een voormalige eigenaar begin 17e eeuw. Lambert de la Florence, schatmeester in het leger van de Duc d'Aerdschet. Samen met zijn vrouw Marie Quidbach betaalde hij in 1640 het altaar van de kerk van Clermont. Vanaf hier gaat de Rue Bach naar de Berwinne.
- La Clouse. De Prinsbisschop van Luik, Louis Ferdinand de Baviere gaf in 1644 de plaatselijke kluizenaar Pierre Michel toestemming om een eenvoudige kapel te bouwen. De boeren uit de omgeving spraken al gauw van Op de Kluis. Vanaf 1789 vormde de kapel met de aanpalende pastoorwoning de Eglise Sainte Antoine. Een kerk met een geklasseerd orgel!
- Ferme Ten Elsen. De Heer Conrad de Horion schonk zijn goed in 1446 aan de Abdij van Val Dieu. In latere jaren trad er verval op maar in de 17e eeuw werd de boerderij heropgebouwd in maaslandse renaissance stijl, zoals vele gebouwen in de streek.
- Voorbij La Clouse, vlakbij Aubel ligt het gebied Roebroeck. Mogelijk komt de Limburgse naam Roebroeks hier vandaan. Wat broek als gebiedsnaam betekent weten we allemaal. Roe komt mogelijk van Rui of Ry. Dus een broekgebied bij de rivier.
- Aubel is een zeer oude bewoonde locatie. Aanvankelijk onder invloed van de Graven van Voeren. In het midden van de 13e eeuw stemde de Pastoor van Voeren toe dat er in Abel een kapel gebouwd werd. Dan hoefden de gelovigen niet meer naar Voeren. Nadat de Graven van Voeren zich vestigden in Dalhem hoorde Aubel tot dat Graafschap als schepenenbank. Over de herkomst van de naam Aubel zijn de deskundigen het niet eens. Een versie, afgeleid van de aanwezigheid van de Romeinen, gaat terug op het Romeinse woord abdula dat bij de kleine witte beek zou betekenen. Aubel telt thans ruim 4000 inwoners op een oppervlakte van ca. 19km²; 86% onbebouwd, 8% bebouwd en 6% overig.

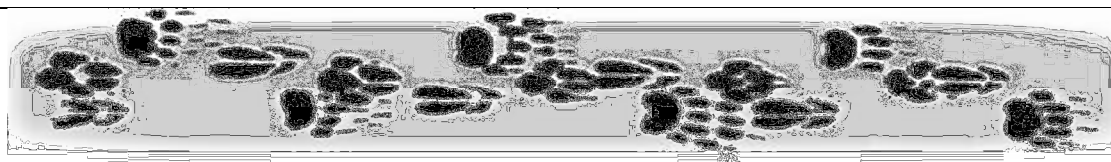
ruim 4000 inwoners op een oppervlakte van ca. 19km²; 86% onbebouwd, 8% bebouwd en 6% overig.

Het is een centrumstadje, vooral vanwege zijn markt. De plaats heeft al sinds de 17^e eeuw marktrechten en de handelaren en boeren kwamen en komen van heinde en verre om hun producten aan de man/vrouw te brengen. Ook de commerce floreert, vooral gebaseerd op streekproducten. Stroop van Meurens, cider van Stassen, vlees van Detry, de Rommedoe. Het zijn begrippen. Ook nu nog komen de klanten van overal. Aubel was in de 17^e eeuw een der belangrijkste centra van Het Land van Herve. Op de markt werd o.a. de graanprijs vastgesteld die gold voor heel de regio. In 1830 vielen een troep arbeiders uit Verviers het plaatsje binnen en vernielden en plunderden de huizen der zakenlieden. Volgens de mensen uit Verviers hielden de handelaren uit Aubel de prijs van het graan kunstmatig hoog waardoor hun dagelijks brood onbetaalbaar werd. In 1799 wordt er in Aubel een complot gesmeed tegen de Franse overheersers. Als de samenzweerders op een avond bijeen zijn in de Ferme de Struyvenbosch blijkt dat zij verraden zijn. De Fransen vallen binnen, doden 3 opstandelingen direct en 3 anderen worden gevangen genomen. Aubel wordt doorkruist door wegen en veldwegen met namen als Rue de Kieberg, Oude Moeder, Kolenhof, Heupelen, Velde Coul, Dommelraedt, Boerendaens. Er zijn nog veel markante gebouwen. La maison Moreau, Hotel de Nord, Le Presbyterie. De huidige kerk, voortgekomen uit de eerder genoemde kapel, stamt uit 1907 en is toegewijd aan Saint-Hubert. De toren is 64m hoog. Het befaamde restaurant Au Vieil Aubel is gevestigd in een der oudste panden van het stadje.

- Ferme de Langstraet. Enige geclassificeerde Ferme van Aubel, uit 1601.
- Le Chateau et la Ferme de Gorhez dateren uit de 13 eeuw. De Heren van Gorhez hadden als recht een Cour de Justice. In de 18e eeuw herbouwde de familie Nicolaï het complex.
- Le Chateau d'Altena stamt uit 1620. Heropgebouwd op een bestaande stevige vesting. Door de bekende adellijke familie De Gulpen.
- La Ferme de Kreft en La Ferme de Donsart zijn 17e eeuws.
- Aanvankelijk woonden de mensen in hutten e.d. Later werden dat houten huizen. Weer later werden er stenen huizen gebouwd. In onze streken de bekende vakwerkbouw. Op een gegeven moment werden in de stadjes houten huizen verboden (brandgevaar). Personen die wat meer te vertellen en te besteden hadden dan anderen bouwden een slottoren (donjon) van steen met dikke muren. Dat werden, als zij alsmaar groter werden, later onze kastelen. Voor hun veiligheid legden de kasteelheren er waar mogelijk een gracht omheen. Zie Kasteel Oost, Kasteel Eijsden en Kasteel Mheer. Het Franse chateau duidt niet alleen op wat wij kasteel noemen maar ook op grotere indrukwekkende gebouwen, zoals watertorens, en in de wijnstreken duidt het op het hele wijngoed van een wijnbouwer.

Jean Creuwels

HET BESTUUR

Voorzitter: Vacature
Penningmeester: Vacature

Secretaris: Jacques Piters
Vogelzang 15
6245 BS Eijsden tel. 06 445 91 557

Lid: Harry Fekkers
Sint Jozefstraat 31
6245 LK Eijsden (Oost-Maarland).

Vicevoorzitter Maarten v.d. Sande
Jekerstraat 7-A02
6211 NR Maastricht tel. 043 409 48 61

Lid Vacature

Verenigingslokaal: "De Dassenburcht"
Kampweg 45
6247 AR Gronsveld

Werkgroepcoördinatoren/Contactpersonen:

Daslicht/Venel	Jean Creuwels	361 61 95
"De Woelratten"	Maarten v.d. Sande	409 48 61
Lezingen	Jean Creuwels	361 61 95
Vogels	Philippe Meijer	457 23 70
Wandelingen	vacature	
Korte wandelingen	An van Santen	409 46 72
Flora groep	Tineke de Jong	352 11 09
Gebouw	vacature	
Redactie Mededelingenblad	Peter De Bie	409 46 77

Kosten Lidmaatschap € 11,50 per persoon per jaar

Betalingen t.n.v. IVN-Eijsden:

Giro rekening: NL05 INGB 0000 927056 Onder vermelding van reden betaling.

Website: www.ivn.nl/afdeling/eijsden

Disclaimer:

De redactie wijst er nadrukkelijk op dat zij niet aansprakelijk is voor inhoud of strekking van niet-redactionele bijdragen. Met toezending van een artikel draagt de auteur uitdrukkelijk de rechten over aan de redactie. Indien nodig kan door redigeren de toegezonden bijdrage –bij voorkeur i.o.m. de auteur– worden aangepast c.q. ingekort. De redactie behoudt zich uitdrukkelijk het recht voor om artikelen zonder opgaaf van redenen te weigeren.

Verschijningsdata en sluitingstermijn:

Verschijningsdata zijn:

half maart, half juni, half sept. en half dec.

De inzendtermijn voor kopij sluit op resp.

5 maart, 5 juni, 5 september en 5 december.

Kopij bij voorkeur aanleveren per e-mail:

de.wissel.ivn-eijsden@home.nl.